

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 307-1915)

Originalt emne

Havnen

Havnen i Almindelighed

Lodsvæsen, Lodser

Regulativer, Reglementer m m

Vedtægter

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 21. oktober 1915](#)
- 2) [Byrådsmødet den 28. oktober 1915](#)
- 3) [Byrådsmødet den 16. december 1915](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 21. oktober 1915 - side 4

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 307-1915)

Fra Havneudvalget forelaa Indstilling angaaende en ny Ordning af Havnelodsernes Lønnings- og Pensionsforhold:

"I Overslag over Aarhus Havns Indtægter og Udgifter for 1915-16 anførtes det, at Lodsernes Indtægt fra 1. April d. A. vilde blive begrænset og deres Pensionsforhold ordnede. I Henhold hertil tillader Havneudvalget sig at foreslaa følgende med tilbagevirkende Kraft fra 1. April d. A. :

1. Lodserne lønnes med Parter, hver nyansat med 8, voksende hvert 2. Aar med ½ indtil 10

Parter. De inden 1. April d. A. ansatte Lodser oppebærer dog 11 Parter hver.

2. En Parts Størrelse beregnes ved lige Deling i saa mange Dele, som der tilsammen er Parter, af det Beløb, som faas tilbage" efter at der fra de i Regnskabsaarets Løb oppebaarne, med Optrækningsgebyr formindskede, Lods- og Litzenpenge er afdraget 12½ % til Pensionskassen, 7 ½ til Jollekassen og 2% til Forsikring for Legems- og Tingskader, Omkostninger ved Sagsanlæg o. s. v. samt endelig Løn til Fyrpasning, idet dog den saaledes fremkomne Del. hvis den er mindre end 300 Kr., forøges dertil ved Tilskud af Havnekassen, og hvis den er større end 360 Kr., formindskes ved Afdrag til Havnekassen af 90 % af, hvad den er større.

3. Lodsernes Løn udbetales maanedlig med et saa stort Beløb, at der til enhver Tid er udbetalt dem, hvad der efter ovenstaaende tilkommer dem fra Regnskabsaarets Begyndelse, idet det angivne Minimum og Maksimum for Aarsparten regnes svarende til henholdsvis 25 Kr. og 30 Kr. for Maanedsparten.

4. Lodserne pensioneres efter det kommunale Pensionsreglement af 12. November 1908. De pr. 1. April d. A. virkende Lodser have med Hensyn til Pensionens Beregning Anciennitet fra 1. Juli 1895 eller, for saa vidt de ere ansatte senere, fra den Dag, da de modtog fast Ansættelse, eller den Dag efter det nævnte Tidspunkt, fra hvilken de ved deres Ansættelse erholdt Anciennitet, og deres Indtægt for hvert af Aarene 1910-15 regnes til 4000 Kr.

Ved dette Forslag garanteres der en Mindsteindtægt om Aaret af 2400 Kr. for de efter 1. April d. A. ansatte Lodser som Begyndelsesløn og 3000 Kr., naar de har mindst 8 Aars Anciennitet, samt af 3800 Kr. for de inden 1. April d. A. ansatte Lodser. Men omvendt begrænses.

Indtægterne til henholdsvis 2880 Kr., 3600 Kr., og 3900 Kr. foruden 10 % af hvad de efter Partberegningen bliver større end disse Beløb. Og hvis Lods- og Litzenpengene for Aaret udgøre f. Eks. 32000 Kr. efter Fradrag af Oppebørselsgebyr, vil Aarsindtægten for de nyansatte Lodser være ca. 2900 Kr. og for de gamle Lodser ca. 4000 Kr. Til Gengæld for denne Indtægtsbegrænsning er Pensionsforholdene forbedrede, idet der, medens den højeste Lodspension hidtil har været 1600 Kr. om Aaret, efter Forslaget tilkommer de pr. 1. April virkende Lodser en Pension af 2-3000 Kr. om Aaret.

Det formentes derfor, at Forslaget ved at stille Lodserne mere i Klasse med Kommunens

andre Funktionærer, byder dem Fordele, der delvis opveje den Nedgang i Indtægter, de i visse Aar ville lide, og det bemærkes, at de Lodser, der skulle udfylde de to Pladser, der for Tiden er ledige, ere bekendte med Hovedtrækkene af, hvad der her foreslaas."

Formanden forelagde Indstillingen med en Bemærkning om, at man maaske vilde finde Beregningen af Lodsernes Løn noget vanskelig. I det hele mente Udvalget at være kommet til et passende Resultat, hvorved Lønningen nogenlunde svarede til Stillingen og til de øvrige kommunale Funktionærers Lønninger.

Marthin Hansen fandt det meget uheldigt, at Ordningen skulde have tilbagevirkende Kraft til 1. April, idet nogle af Lodserne saa vilde komme til at tilbagebetale en Del af den fra denne Dato oppebaarne Løn. Ordningen burde gælde fra den Dag, Byraadet vedtog den. Ligeledes vilde det være urigtigt og urimeligt, at en Lods, der havde 10 Aars højere Anciennitet end de andre, skulde regnes lige med disse.

Formanden oplyste, at der var kommet et Andragende fra Lodserne om, at Bestemmelsen ikke fik tilbagevirkende Kraft. Dette Andragende skulde behandles i næste Udvalgmøde, saa man kunde maaske vedtage her i Byraadet, at Spørgsmaalet om Ordningens Ikrafttræden senere skulde afgøres. Iøvrigt kunde man nok gaa ud fra, at Lodserne havde været bekendt med, at den udbetalte Løn ikke blev den endelige. Spørgsmaalet om den Lods, der mente at have Krav paa længere Anciennitet, vilde ogsaa senere komme til Afgørelse, da der antagelig vilde komme Andragende fra ham.

Mikael Johansen saa ingen Mening i, at Lods Andersen, som var ansat i 1885, skulde miste 10 Aars Anciennitet. Lodserne var noget i Tvivl om, at de skulde være gaaet ind paa denne Overenskomst, saa Spørgsmaalet herom maatte klares, inden man gik videre. Det var blevet meddelt Taleren, at Havneingeniøren havde nægtet Lodserne en Afskrift af Overenskomsten, uagtet de havde anmodet om en saadan. Dette var ganske urimeligt. I det hele taget syntes det, som om Havneingeniøren behandlede Lodserne lidt for overlegent, hvad der i hvert Fald gik stærke Rygter om. Taleren vilde anmode Formanden om at undersøge dette Forhold. At Lodserne skulde tilbagebetale ca. 1000 Kr., vilde være ganske urimeligt. Deres Indtægt var ca. 6000 Kr., men vilde efter Indstillingen kun blive ca. 4000 Kr., saa selv om Ordningen var ret god for de unge Lodser, var den langt fra god for de gamle. Men under alle Omstændigheder maatte Ordningen da først træde i Kraft fra den Dag, Byraadet vedtog den. Taleren anmodede Udvalget om at tilstille Lodserne en Kopi af Overenskomsten og meddele Byraadet, om de tiltraadte den.

Samuelson fandt, at det ny Lønningsreglement for Lodserne burde have været affattet i en mere simpel og forstaaelig Form.

Marthin Hansen var ikke i Tvivl om, at Lodserne var bekendt med Lønforandringen, men troede ikke, at de havde forstaaet, at denne skulde have tilbagevirkende Kraft.

Jakob Jensen hævdede, at det ved Forhandlingerne var blevet stærkt fremhævet, at det ny Lønningsreglement ikke blev færdigt til 1. April, men at der dog vilde blive regnet fra dette Tidspunkt. Ligeledes havde det været fremført i Udvalget, at Lodserne skulde have en Afskrift af Ordningen. Klagerne over Havneingeniøren skulde Taleren ikke komme ind paa, men kun spørge, om Hr. Mikael Johansen nogensinde havde set, at der ikke blev klaget over en ledende Mand, selv om han var aldrig saa god og dygtig. Det var rigtigt, at der gik noget fra Lodserne, men Udvalget mente heller ikke, at disse gennem Aarene havde opfyldt deres Forpligtelser, de havde saaledes ikke varetaget den indre Havnetjeneste, og trods Konferencer med dem, var det ikke gaaet flinkere. Maaske kunde Lønssystemet synes noget indviklet, og det kunde maaske ogsaa indrettes noget simplere, men dog næppe, uden at man svækkede Havnens Konkurrencedygtighed. En Del af Lønnen var jo efter Akkord, og det vilde vist hverken Lodserne eller Havnen staa sig ved at komme bort fra. Kom Lodserne paa fast Løn, blev der sikkert endnu flere Klager over dem. Lodslønningerne havde de senere Aar været oppe paa ca. 7000 Kr., men til andre Tider kunde de ogsaa gaa en Del længere ned, hvad de i hvert Fald vilde gøre, hvis Havneudvalget ansatte flere Lodser. Efter den nu foreslaaede Ordning opnaaede Lodserne, at der ingen Nedgang blev, selv om der blev ansat flere Lodser. Desuden opnaaede de større Pension baade for dem selv og deres Enker. Der var ingen Grund til at rejse Indvending mod, at unge Mennesker ikke fik mere i Løn end 2400 Kr. stigende til 4000 Kr. og med Pension helt op til 2800 Kr. Der var ikke ret mange Mennesker, der var sikrede saa godt. Der var ingen Grund til at gøre Forskel med Lods Andersen, som jo meget godt kunde opnaa fuld Pension, inden han blev aflægs.

Mikael Johansen hævdede, at der ofte blev klaget over Havneforholdene, men skulde iøvrigt ikke sige, om det mest var Udvalget eller Havneingeniøren, der blev klaget over. Det glædede Taleren, at Udvalget havde bestemt, at Lodserne skulde have en Kopi af Overenskomsten. Maaske var der nok klaget over Lodserne, disse var jo ikke Engle, men Taleren havde dog aldrig hørt nogen Klage over dem, og Søfolk var jo i Regelen ogsaa kendt som meget pligtopfyldende. Ved Fastsættelsen af Lodsernes Løn maatte det tages i

Betragtning, at deres Uddannelse havde kostet en Del, og at Stillingen ikke var farefri. Men var Lodserne gaaet med til Overenskomsten, som det jo blev sagt, maatte det i hvert Fald paaskønnes.

Samuelson havde ikke kritiseret de ny Lønninger, men kun Metoden hvorefter de blev fastsat.

Jakob Jensen syntes ikke, Hr. Mikael Johansen skulde bruge et Udtryk som, at Lodserne "efter hvad der blev sagt" var gaaet med til Overenskomsten.

Lodsernes Uddannelse havde næppe kostet mere end de fleste Haandværksvendes.

Formanden mente, at det ved Budgettet for 1915 - 16 var tilkendegivet Lodserne, at der skulde ske Forandring fra 1. April. Da det var Byraadet, der traf Afgørelsen om Lønningerne, var det afgørende ikke, om man naaede Enighed med Lodserne, selv om dette var ønskeligt.

Mikael Johansen henstillede at lade Sagen gaa tilbage til Udvalget, for at de nu omtalte Forhold kunde blive undersøgt.

Martin Hansen ankede over, at Sagen ikke var kommet til Byraadet noget før, naar Ordningen var beregnet at træde i Kraft fra afvigte 1. April.

Formanden havde intet imod at udsætte Sagen, da der var Andragende fra Lodserne vedrørende Ordningens Ikrafttræden.

Udsattes.

Uddrag fra byrådsmødet den 28. oktober 1915 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 307-1915)

Indstilling fra Havneudvalget angaaende en ny Ordning af Havnelodsernes Lønnings- og Pensionsforhold. (Se Side 228).

Formanden meddelte, at Havneudvalget fastholdt sit Forslag i alle Hovedpunkter. Fra Lodserne forelaa Andragende om, at den ny Ordning først maatte træde i Kraft fra 1. Oktober i Stedet for 1. April, hvad den oprindelige Indstilling gik ud paa. Udvalget havde herom forhandlet med Lodserne, uden at der dog var opnaaet Enighed, idet Udvalget

bestemt maatte fastholde, at det i Januar Maaned var blevet sagt til Lodserne, at den ny Ordning skulde træde i Kraft fra 1. April, hvilket ogsaa laa deri, at den ny Ordning var blevet optaget i Budgettet for indeværende Aar. Lodserne paastod, at de havde forstaaet det saaledes, at Ordningen kun skulde træde i Kraft fra 1. April, dersom den var vedtaget inden dette Tidspunkt. Maaske havde det været rigtigst kun at udbetale Lønninger, som svarede til den ny Ordning, men dette var altsaa ikke sket, og det maatte jo ogsaa indrømmes, at Overvejelserne var trukket noget længe ud. Udvalget havde derfor ment at komme ud over Sagen ved, at man delte halvt med Lodserne, og det indstillede da, at kun Halvdelen af, hvad Lodserne i Halvaaret 1. April til 1. Oktober havde oppebaaret for meget, skulde tilbagebetales ved Udbetaling af Lønningerne for Halvaaret 1. Oktober 1915 til 1. April 1916. Det vilde saa for hver Lods kun dreje sig om ca. 500 Kr., og da Indtægten havde været særdeles god i det forløbne Halvaar, vilde der absolut ikke være noget urimeligt deri. I Anledning af Lodsernes Beklagelse over, at Havneingeniøren skulde have nægtet at give Lodserne en Afskrift af den ny Ordning, oplyste Havneingeniøren at han kun havde sagt, at han ikke vilde give Lodserne en Udskrift af Protokollen uden Havneudvalgets Tilladelse. Hvad angik Lods Andersen kunde Udvalget godt gaa med til at give ham Anciennitet fra Ansættelsesdagen.

Mikael Johansen takkede Udvalget, fordi det havde stillet sig imødekommende med Hensyn til Lods Andersens Anciennitet. Taleren forstod ikke, at Ordningen kunde træde i Kraft fra et tidligere Tidspunkt, end Byraadet vedtog den, hvad Udvalget jo fastholdt. Det havde altsaa intet Hensyn taget til Byraadets Ønske om, at Ordningen først skulde gælde fra 1. Oktober. Dette var meget beklageligt, og Taleren vilde da foreslaa, at Ordningen først traadte i Kraft fra denne Dato, saaledes at Lodserne kunde beholde de ca. 500 Kr., de ellers skulde betale tilbage.

Formanden saa intet til Hinder for at give en saadan Nyordning tilbagevirkende Kraft, naar de paagældende var varskoet derom, hvad Udvalget bestemt maatte fastholde de var.

Mikael Johansen skulde gerne indrømme, at man kunde vedtage at give Ordningen tilbagevirkende Kraft, men maatte vedblivende finde en saadan Fremgangsmaade ganske urimelig, navnlig i en Dyrtid som nærværende. Taleren maatte derfor fastholde sit Forslag, og det saa meget mere som Lodsernes Løn efter det oplyste i 1. Halvaar havde været ca. 3200 Kr., og det saaledes var et ret betydeligt Beløb, de fremtidig maatte give Afkald paa.

Formanden maatte bestride, at Lodserne gav Afkald paa noget, idet man havde det i sin

Magt at nedsætte Lods- og Litzenpengene, hvilket ogsaa ofte var sket, for at Lønningerne ikke skulde stige altfor urimelig meget. I Stedet for atter at nedsætte Lods- og Litzenpengene havde man denne Gang reguleret Lønningerne og forbedret Pensionsforholdene, hvad Lodserne havde faaet Underretning om.

J. C. Petersen fandt det meget rimeligt, at Lønningerne blev reguleret, men ansaa det for en Fejl, at Lodserne havde faaet udbetalt den hele Løn, hvorved de havde faaet god Grund til at antage, at Ordningen først skulde træde i Kraft, naar Byraadet havde vedtaget den. Det havde i hvert Fald været forsigtigere kun at udbetale Lodserne et Beløb, der svarede til den ny Ordning. At lade Lodserne betale det for meget udbetalte tilbage, vilde ikke være rigtigt, og at dele halvt med Lodserne, saaledes som Udvalget foreslog, var en Sjakring, som en Kommune ikke godt kunde være bekendt. Det bedste vilde da være at lade den ny Ordning begynde fra 1. Oktober.

Formanden vilde benægte, at Lodserne havde haft god Grund til at antage, at Ordningen først skulde træde i Kraft fra Vedtagelsesdagen. Udvalget havde meddelt Lodserne, hvorledes Ordningen vilde blive, og hvor naar den skulde træde i Kraft, men desuagtet havde de ønsket den fulde Løn udbetalt.

Møller ansaa det efter det oplyste for klart, at Lodserne havde været paa det rene med Ordningen. Naar Lodserne havde ca. 5000 Kr. i Indtægt, altsaa næsten lige saa meget som Havneingeniøren, maatte det kaldes fuldt forsvarligt, og man maatte ikke glemme at regne med Kommunens andre Funktionærer. Man skulde da synes, at Lodserne maatte være vel tjent med kun at faa Halvdelen trukket fra af det, de havde faaet for meget siden 1. April, saaledes som Udvalget nu foreslog. Taleren vilde gerne vide, om Udvalget var enig om Forslaget.

Formanden oplyste, at Havneudvalget ikke havde været fuldtalligt i det paagældende Møde, men at de tilstedeværende havde været enige om Indstillingen.

P. Petersen havde forstaaet Sagen saaledes, at Forhandlingen mellem Udvalget og Lodserne var blevet ført før 1. April, og Lodserne havde vel saa tænkt, at naar Ordningen skulde træde i Kraft fra 1. April, skulde den ogsaa være vedtaget til dette Tidspunkt. Lodserne havde sikkert i god Tro modtaget deres Løn, saa det vilde næppe være heldigt, at fordre en Del af det udbetalte tilbagebetalt. En saadan Fremgangsmaade vilde næppe lade sig gøre, hvis det f. Eks. var Arbejderorganisationer, det drejede sig om.

Carl Laursen meddelte, at Mødet med Lodserne havde fundet Sted i Januar, og at Havneingeniøren i April havde spurgt Lodserne, hvorledes de vilde have Lønnen udbetalt, enten med 300 Kr. pr. Maaned, og saaledes, at der ved Aarets Udgang fandt en Regulering Sted, eller med hele Beløbet. En af Lodserne havde da udtalt, at de helst vilde have det fulde Beløb, hvortil Havneingeniøren havde svaret, at de saa maaske senere intet vilde faa, men desuagtet havde de fastholdt deres Ønske. Der kunde ikke siges andet, end at Lodserne havde været indforstaaet med, at den højeste Løn i indeværende Aar vilde blive 4000 Kr. Iøvrigt var der ikke Tale om nogen Tilbagebetaling, men om en Afkortning den sidste Del af Aaret. Efter Udvalgets Forslag vilde Lønnen i Aar, skønt den kun skulde være 4000 Kr., blive ca. 4700 Kr.

Jakob Jensen var glad ved at høre Hr. Carl Laursens Fremstilling af Sagen, for da en Deputation fra Lodserne havde været hos Taleren, havde denne opfattet det saaledes, at Hr. Carl Laursen var enig med Lodserne i deres Synspunkt. Talerne begreb ikke, at Lodserne kunde være i nogen som helst Tvivl om, hvor naar Ordningen skulde træde i Kraft, og han skulde have Hr. Mikael Johansens Udtalelser i Erindring, naar der blev Tale om de lavestlønnede Funktionærer. Naar det gjaldt disse, var Hr. Mikael Johansen altid paa den karrige Side, men stod modsat, naar det drejede sig om de store Lønninger. Lodserne var vel tjent med Ordningen. Maaske vilde de søge Havnen ad Rettens Vej, hvad Taleren dog ikke antog og heller ikke troede, at de vilde staa sig ved. Udvalgets Forklaring maatte staa til troende. Vilde Byraadet desavouere Udvalget, kunde det jo gøre det, men Taleren vilde dog henstille, at man tænkte lidt over Følgerne deraf. Efter det Standpunkt, Hr. Mikael Johansen havde taget i denne Sag, vilde det ikke blive let for ham, hvis andre Funktionærer kom med Lønfordringer. At anføre Dyrtiden i denne Forbindelse, hvor der var Tale om Folk, som vilde faa ca. 4700 Kr. i Indtægt, skulde man ikke gøre, og at sammenligne med Arbejderorganisationerne var ikke vel betænkt, da disse altid stod ved deres Ord. Bemærkningen var saa meget mere ilde anbragt, som der jo ogsaa var Højremænd i Udvalget.

Carl Laursen oplyste, at Misforstaaelsen vedrørende Talerens Stilling til Sagen beroede paa, at han, da Lodserne havde sagt til ham, at de ikke havde faaet Underretning om, at Ordningen skulde gælde fra 1. April, havde udtalt sig med, at dette forandrede Sagen. Efter at Taleren havde faaet at vide, at Lodserne var blevet underrettet derom, havde han fastholdt sit oprindelige Standpunkt.

Mikael Johansen bemærkede, at man jo var vant til Hr. Jakob Jensens Formaningstaler, men at disse ikke virkede, antagelig fordi de blev fremsat i saa hovmestererende en Form. Taleren vilde bede Hr. Jakob Jensen oplyse, hvor naar Taleren havde været karrig overfor de lavestlønnede Funktionærer. Paastanden var nemlig ganske usand. I denne Sag var der ikke Tale om høje eller lave Lønninger, men kun om, hvad Lodserne kunde kræve som deres Ret. Det syntes næsten, som om Hr. Jakob Jensen havde truet Lodserne. Taleren fastholdt sit Forslag, idet han maatte mene, at Lodserne havde baade juridisk og moralsk Krav paa, at Ordningen først skulde træde i Kraft fra 1. Oktober.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 16. december 1915 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 307-1915)

Skrivelse af 4. Decbr. 1915 fra Ministeriet for offentlige Arbejder vedrørende Ordningen af Havnelodsernes Lønforhold, saalydende:

"I Anledning af et af Aarhus Byraad under 10. d. M. direkte hertil indsendt Andragende foretager Ministeriet herved følgende Ændringer i § 3 i det under 28. December 1899 udfærdigede Reglement for Forvaltningen af Aarhus Havn med senere Ændringer, nemlig:

1. Punktum i det under Paragraffens Nr. 4 opførte Stykke vedrørende Havnelodser ændres til: "Havnelodser, for Tiden 6, der lønnes med Parter, hver nyansat med 8, voksende hvert 2.

Aar med $\frac{1}{2}$ indtil 10, beregnede ved lige Deling i saa mange Dele, som der tilsammen er Parter, af de indkomne Lods- og Litzenpenge med Fradrag af det fastsatte Oppebørselsvederlag til Toldvæsenet, af $12\frac{1}{2}\%$, $7\frac{1}{2}\%$ og 2% af Resten til henholdsvis Pensionskassen, Jollekassen og Forsikring m. m. samt af Løn til Fyrpasning, idet hver saaledes fremkommen Del, hvis den er mindre end 300 Kr., forøges dertil ved Tilskud af Havnekassen, og hvis den er større end 360 Kr., formindskes ved Afdrag til Havnekassen af 90% af hvad den er større. De før den 1. April 1915 ansatte Lodser lønnes dog med 11 Parter hver".

Under Nr. 7 ændres "en Pakhusformand" til "en Havneassistent".

Stykket under Nr. 13 udgaar, og Nr. 14 ændres til Nr. 13.

Endelig ændres Paragraffens sidste Stykke til: "Alle de her nævnte Bestillingsmænd ere pensionsberettigede overensstemmende med Reglementet for Pensionering af Aarhus Kommunes Embeds- og Bestillingsmænd, deres Enker m. m. af 12. November 1908, Havnelodserne, der pensioneres af deres egen Pensionskasse, uden noget Afdrag i deres efter det foregaaende beregnede Løn, men de øvrige med Afkorting af 5 % i deres Løn."

Toges til Efterretning.

